

Brandskyddsföreningen
LANTBRUKETS BRANDSKYDDSKOMMITTÉ

Årsrapport

LANTBRUKETS BRANDSKYDDSKOMMITTÉ 2024

Lantbrukets Brandskyddskommitté 2024

Lantbrukets Brandskyddskommitté (LBK) är ett samarbetsorgan med företrädare från lantbruket, myndigheter, organisationer och försäkringsbolag som genom skadeförebyggande arbete verkar för ett förbättrat brandskydd inom det svenska lantbruket, så att den enskilde lantbrukaren ges förutsättningar att tryggt utveckla och bedriva sitt företag.

Lantbrukets brandskyddskommitté verkar för ett minskande antal brandskador i lantbruket och minskade konsekvenser av inträffade bränder. Vår vision är att det inte ska ske omfattande bränder med stora skador på liv eller egendom inom svenskt lantbruk och hästverksamhet.

LBK bildades 1947 på initiativ av Brandskyddsföreningen Sverige. Idag ingår LBK i och drivs av Brandskyddsföreningens Service AB, som är ett helägt dotterbolag till Brandskyddsföreningen Sverige.

Brandskyddsföreningen är en allmännyttig ideell förening som arbetar för ett brandsäkert och hållbart Sverige.

Verksamheten under 2024

LBK:s rekommendationer

I LBK:s rekommendationer beskrivs krav på utformning av brandskyddet inom lantbruk och hästverksamhet som sammantaget ska minska riskerna för uppkomst av brand och konsekvenserna av inträffade bränder. LBK:s rekommendationer tas fram i samverkan med branschorganisationer och -företrädare för att säkerställa relevant, adekvat och ändamålsenligt innehåll och branschacceptans.

Den som bygger, äger en byggnad eller bedriver verksamhet har ansvaret för att lagar och regler avseende brandskydd inom lantbruk och hästverksamhet uppfylls.

LBK:s rekommendationer är omfattande och berör många olika ämnesområden. En del är väsentliga och avgörande för djurskyddet medan andra mer tar sikte på egendomsskydd. På grund av vissa specifika brandrisker går rekommendationerna dessutom i vissa fall längre än myndighetskrav.

Överensstämmelse med en rekommendation innebär inte i sig att krav eller skyldigheter enligt lag, förordning eller offentlig föreskrift automatiskt uppfylls. Mer omfattande krav kan tillämpas i rekommendationerna än vad som kan återfinnas i lagstiftningen. Lagstiftningen är under ständig förändring. Om LBK:s rekommendationer i något avseende visar sig strida mot lagar eller föreskrifter är det lagstiftningen som ska tillämpas.

LBK:s rekommendationer revideras och kompletteras kontinuerligt, vilket kommuniceras till abonnenter och intressenter. Förutom parminnehavarna är det många som tar del av informationen på hemsidan, <https://www.brandskyddsforeningen.se/lbk/>.

Under 2024 reviderades tre rekommendationer. Väsentliga förändringar återfinns i punktform nedan:

Rekommendation 5 Elinstallationer i lantbruk och hästverksamhet

Remissutskick sändes till kommittérepresentanter och intressentorganisationer den 23 oktober 2023 och publicerades på Brandskyddsforeningens hemsida. Sista svarsdag var den 24 november och under december påbörjades behandling av remissvaren. Rekommendationen publicerades i maj 2024 med följande väsentliga förändringar:

- Tillägg i skyldigheter för innehavare av en elanläggning
- Förtydligande avseende krav på byte av befintliga jordfelsbrytare
- Ändring avseende kabelval och förläggning
- Tillägg avseende värmekabel
- Förtydligande avseende brandklassning
- Tillägg avseende jordfelsbrytare/jordfelsövervakning
- Förtydligande avseende åskskydd/ överspänningsskydd
- Tillägg avseende solcellsanläggningar
- Ändring avseende placering av batterilager

Rekommendation 2 Systematiskt brandskyddsarbete

Rekommendationen publicerades i juni med följande väsentliga förändringar:

- Inledning har tillkommit.
- Avsnittet om systematiskt brandskyddsarbete har redigerats i sin helhet.
- Avsnittet om sotning och brandskyddskontroll har tagits bort då ämnet hör hemma i rekommendation 4.
- Avsnittet om lagen om skydd mot olyckor har ändrats till lagkrav och behandlar lagkrav avseende brandskydd på ett övergripande plan.
- Ett nytt avsnitt om andra kravställare har tillförts.
- Bilaga 1, checklista för systematiskt brandskyddsarbete på gård, har redigerats och omstrukturerats.

Rekommendation 8 Motorfordon

Rekommendationen publicerades i juni med följande väsentliga förändringar:

- Självgående fälthack eller slätterkross levererad från den 1 januari 2025 ska utrustas med fast släckanläggning enligt SBF 127 Regler för brandskydd på arbetsfordon inklusive skogs- och anläggningsmaskiner.

Informationsinsatser

LBK:s nyhetsbrev skickas ut cirka tre gånger årligen, anmäl ditt intresse här: <https://www.brandskyddsforeningen.se/lbk/lbks-verksamhet/nyhetsbrev/>.

Förbättringar av LBK:s hemsidor genomförs kontinuerligt för att säkerställa att användarna nås av rätt information och många frågor från intressenter besvaras.

I Jordbruksaktuellt den 19 januari togs minskat antal bränder i tröskor och storbalspressar upp. Peter Birch-lensen, Länsförsäkringar och ordförande i LBK:s tekniska utskott, intervjuades och påtalade vikten av brandskyddskontroll av maskiner.

I Hippioson tipsade Karin Lönn, verksamhetsområdeschef Brandskyddsföreningen och sekreterare i LBK, om vad hästägare kan göra för att förebygga bränder i stall.

I Jordbruksaktuells aprilnummer togs vikten av att säkerställa att elinstallationer är korrekt utförda och underhållna upp. Joakim Jonsson, elexpert, Brandskyddsföreningen, intervjuades och informerade om vanliga brister i elinstallationer på gårdar och hur man kan undvika dem.

I Svensk Byggtjänsts tidning AMA Nytt nr 2 skrevs ett inlägg om att lantbruksmiljön ställer höga krav på elinstallationer och elektriska utrustningar och att för den som planerar och projekterar denna typ av anläggningar finns vägledning och värdefull information i publikationen Elinstallationer i lantbruk och hästverksamhet (LBK rekommendation 5).

I samband med att den nya utgåvan av rekommendation 5 Elinstallationer i lantbruk och hästverksamhet publicerades sände Brandskyddsföreningen ut ett pressmeddelande.

LBK:s sekreterare handledde Brandingenjörstudent vid Luleå Tekniska universitet. Examensarbetet handlar om brandrisker med solpaneler och batterienergilagrar på lantbruk.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 18 april. LBK:s årsrapport för 2023 godkändes vid mötet och revidering av LBK:s rekommendationer presenterades. Kommittén omvalde Håkan Johansson, LRF till ordförande och Stefan Magnusson, Dina försäkringar AB till vice ordförande för ett år. Vidare omvaldes Sara Furestig, Länsförsäkringar AB, Anna Nordblad, Länsstyrelsen Örebro respektive Karin Lönn, Brandskyddsföreningen, till ledamöter i AU för ett år. Kommittén omvalde även Peter Birch-Jensen, Länsförsäkringar AB, till ordförande för tekniska utskottet för ett år. Karin Lönn, Brandskyddsföreningen, är fortsatt LBK:s sekreterare.

Efter årsmötet höll Tobias Thrysén, Expert, Brandskyddsföreningen, ett föredrag om RISE forskningsprojekt "Vägledning brandskydd för batterienergilagrar för att stödja energiomställningen" och Per Ångman, Länsförsäkringar Västernorrland, talade om risker med batterienergilagrar.

Höstmöte

Höstmötet hölls 24 oktober. Verksamhetsplan för 2024 godkändes och information om genomförda revideringar samt pågående översyn av rekommendationer gavs.

Efter mötet hölls föreläsningar till vilka LBK:s kommittédeltagare fått bjuda in sina kollegor. Totalt 148 åhörare lyssnade till fördragen Bränder i närtid, av Stefan Magnusson, Dina Försäkringar och Peter Birch-Jensen, Länsförsäkringar.

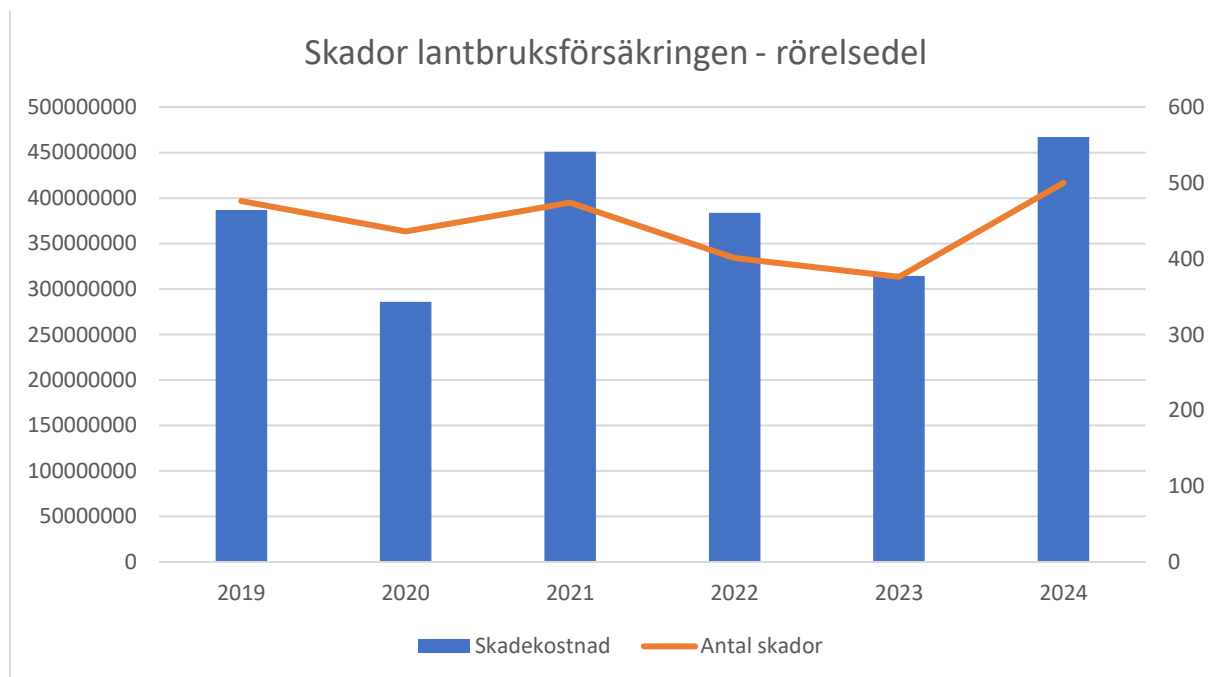
Brandstatistik

Brandskadekostnader

Brandskador kännetecknas av att de är förhållandevis få till antalet och ofta dyra. En variation mellan åren förekommer vilket gör det svårt att skilja trender från tillfälligheter. Det krävs många års statistik för att dra slutsatser. Brandskadekostnaden domineras av vad försäkringsbranschen kallar storskador, vilket är skador som överstiger en miljon kronor (Mkr). Exempel på årsvariationer är åskan som slår hårt på skadefrekvensen vissa år. Långvarig torka ökar också risken för bränder liksom långvarig kyla som anstränger olika värmesystem, framförallt fastbränsle som kan orsaka brand.

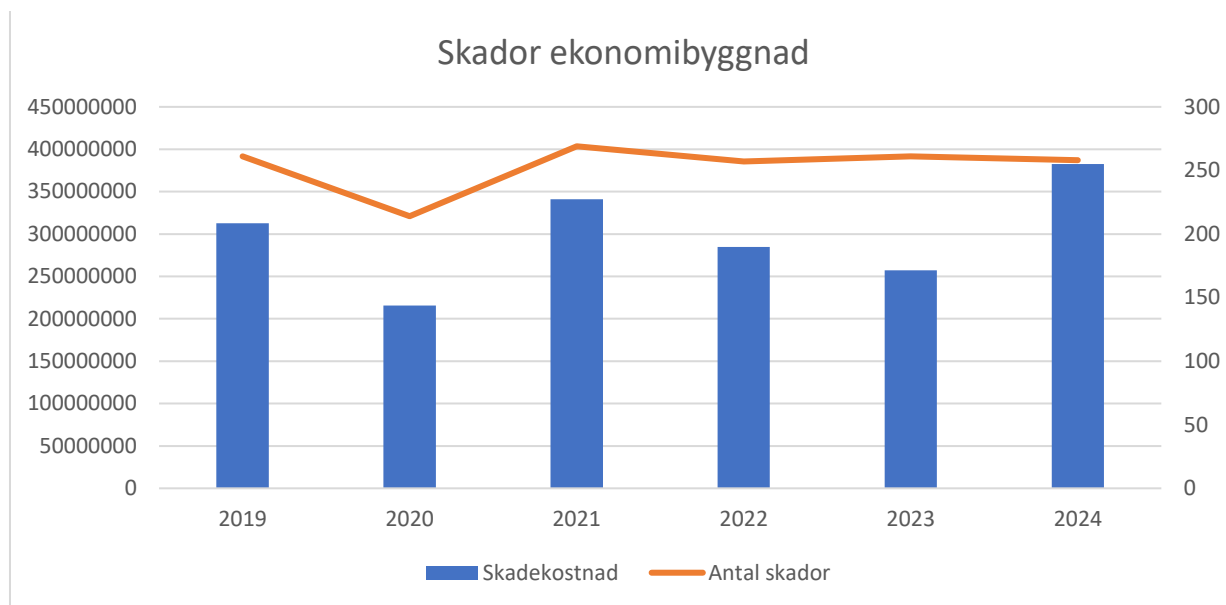
Under de senaste sex åren har Länsförsäkringar och Dina (som tillsammans försäkrar majoriteten av lantbruken och hästgårdarna) i genomsnitt ersatt 381 Mkr per år inom lantbruksförsäkring*, och under samma period har det i snitt inträffat 444 bränder. Under 2024 inträffade 500 bränder till en kostnad av 467 Mkr. För år 2024 och 2021 förklaras den högre skadekostnaden delvis av ett fåtal dyra totalskador.

*Med lantbruksförsäkring avses rörelsedelen inom lantbruk- och hästverksamheter. Den egendom som ingår i lantbruksförsäkringen är ekonomibyggnader, övriga inventarier, produkter, obärgad gröda, lantbruksdjur och självgående maskiner (trafikförsäkringspliktiga men inte registreringspliktiga som används inom växtodling). Avbrottsersättning är inkluderad i skadekostnaden.

Totalt antal brandskador och kostnader i lantbruksförsäkringen* 2019-2024, källa: Länsförsäkringar och Dina.

Kostnaderna för en enskild brandskada varierar beroende på vilken typ av egendom som skadas och vad den värderas till, men även på hur omfattande skadan är och i vilken grad verksamheten drabbas av avbrott. Den egendom som står för den största andelen (ca 80 procent) av skadekostnaderna är ekonomibyggnader. I genomsnitt 253 försäkrade ekonomibyggnader har brunnit årligen under de senaste sex åren. Under 2024 skedde 258 bränder i ekonomibyggnader vilket är jämförbart med 2021. Skadekostnaderna 2024 är dock de högsta sedan sex år tillbaka på grund av ett antal omfattande bränder där stora byggnader och värden skadats.

Antal brandskadade ekonomibyggnader och kostnader år 2019 – 2024, källa: Länsförsäkringar och Dina.

Brandorsaker

När det gäller brand i ekonomibyggnad så finns en stor del i kategorin ”okänd orsak”. Många gånger är det svårt att ange orsaken till en brand och vid en totalskada kan det vara omöjligt.

Av de ekonomibyggnader som brann under 2024 är cirka 10 procent bevisat elrelaterade och de står för den största andelen av skadekostnaderna. I 40 procent av fallen är skadeorsaken okänd. Av de okända bränderna finns misstanke om att merparten är elrelaterade men det har inte gått att fastställa. Förutom elinstallationer är några av de vanligt förekommande brandorsakerna relaterade till torkning, uppvärmning och motorfordon. Mellan 4-5 procent misstänks vara anlagd brand eller är bevisat anlagd brand.

Självgående maskiner och storbalspressar visar de senaste åren på ökade skadekostnader. Antal bränder är inte fler men varje brand orsakar dyrbara egendoms- och avbrottsskador. Maskiner blir allt större och en ny skördetröska kan kosta drygt 10 Mkr. En större brand på drygt 9 Mkr inträffade i en skördetröska under 2024 men till antal och kostnad så var årets utgång totalt sett bättre än genomsnittet de senaste fem åren. En viktig faktor för att minska brandrisken i skördetröskor och storbalspressar är att vinterservice utförs av utbildad personal.

En annan konsekvens av att maskiner blir större är ökade saneringskostnader för läckage av bränsle och oljor som idag sammanlagt uppgår till flera miljoner per år.

I takt med ökad rationalisering inom lantbruket ökar sårbarheten när enskilda maskiner skadas. De har hög kapacitet och ska ofta köras på både egen mark och på entreprenad under en kort skördetid. Både under 2024 och 2023 minskade antalet på grund av låg temperatur och regn under skörden.

De tio dyraste brandskadorna under 2024

I tabellen nedan redogörs kortfattat för omständigheterna kring de tio dyraste skadorna under 2024. Skadekostnaderna avseende egendom- och avbrottsskada per gård varierar mellan ca 70 Mkr och 10 Mkr. Den sammanlagda skadekostnaden för dessa bränder är drygt 249 Mkr. Normalt vet man i vilken byggnad branden startat men som framgår av tabellen har skadeorsaken inte gått att fastställa för ett antal skador.

Del av Sverige	Omständigheter och brandorsak
Mellersta	Lösdrift för kor. Brandorsak förmodat el-relaterad.
Mellersta	Grisstall. Halva stallet och ca 3500 grisar klarade sig ifrån branden då byggnaden var brandsektionerad. Brandorsak förmodat el-relaterad
Östra	Häststall. Brandorsak okänd.
Västra	Maskinhall, verkstad och personalrum. Branden startade i fordon.
Västra	Spannmålstork i drift startade branden.
Mellersta	Mindre uthus där branden startade och sedan spred sig vidare till kostall. Okänd brandorsak.
Mellersta	Lada innehållande garage och förråd. Okänd brandorsak.
Östra	Värphönsstall. Brandorsak elrelaterad.
Östra	Spannmålstork. Brandorsak torkpannan.
Västra	Kostall. Brandorsak åsknedslag.

De 10 dyraste skadorna under 2024, källa: Länsförsäkringar och Dina.

Intressenter i Lantbrukets Brandskyddskommitté

Brandskyddsföreningen Sverige

Brandskyddsföreningen Elektriska Nämnden

Dina försäkringar

If skadeförsäkring

Jordbruksverket

Länsstyrelserna

Länsförsäkringar

Lantbrukarnas Riksförbund

Maskinleverantörerna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

RISE Jordbruk och trädgård

Svensk Fågel

Svenska Ägg

Sveriges Lantbruksuniversitet

Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund

Växa Sverige

